

Bruselj, 5. marec 2020
(OR. en)

6650/20

ENV 160
ENER 77
IND 29
TRANS 102
ENT 27
SAN 77
AGRI 83

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Datum:	5. marec 2020
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	6338/20
Zadeva:	Izboljšanje kakovosti zraka
	– sklepi Sveta

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o navedeni temi, ki jih je Svet sprejel na 3754. seji 5. marca 2020.

Izboljšanje kakovosti zraka

– sklepi Sveta –

SVET EVROPSKE UNIJE:

1. OPOZARJA na sporočilo „Evropa, ki varuje: čist zrak za vse“¹, ki določa politična prizadevanja EU za podporo in spodbujanje stroškovno učinkovitih ukrepov za zmanjšanje emisij iz različnih sektorjev, ki jih države članice sprejmejo za doseganje svojih nacionalnih ciljev za zmanjšanje emisij in standardov kakovosti zunanjega zraka, priznava skupne ukrepe, opredeljuje možnosti financiranja, podaja pregled stanja in skladnosti ter predlaga nadaljnje izvršilne ukrepe in nadaljnje ukrepanje;
2. OPOZARJA, da bi bilo treba v skladu s sedmim okoljskim akcijskim programom zagotoviti, da se kakovost zraka na prostem v Uniji do leta 2020 znatno izboljša in da je bliže ravnem, ki jih priporoča Svetovna zdravstvena organizacija;²
3. OPOZARJA na prve obete EU za čist zrak³, v katerih je napovedano, da se lahko s polnim izvajanjem svežnjev ukrepov, ki sta jih sozakonodajalca sprejela od uvedbe programa Čisti zrak iz leta 2013, doseže, da bodo koncentracije drobnih delcev v večini EU do leta 2030 pod referenčno vrednostjo Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), in zagotovi znatno zmanjšanje vplivov na zdravje;

¹ Dok. 9048/18.

² Sklep št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“ (L 354, 28.12.2013, str. 171).

³ Dok. 10360/1/18 REV 1.

4. OPOZARJA na svoje sklepe o Posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča št. 23/2018 z naslovom „Onesnaženost zraka: Naše zdravje še vedno ni dovolj zaščiteno“⁴, v katerih je poudaril, da so potrebni nadaljnji učinkoviti ukrepi za zagotavljanje kakovosti zraka ter usklajena zakonodaja v vseh politikah Unije ter da je treba upoštevati najnovejše znanstvene dokaze o vplivih na zdravje ljudi in smernice SZO;
5. POZDRAVLJA preverjanje ustreznosti direktiv o kakovosti zunanjega zraka⁵ in JE SEZNANJEN z njegovimi ugotovitvami; JE SEZNANJEN z ugotovitvijo, da direktivi o kakovosti zunanjega zraka na splošno ustrezata svojemu namenu in sta skladni s splošnim okvirom politike EU za čist zrak, zlasti z direktivo o nacionalnih zgornjih mejah emisij; PRIZNAVA, da sta direktivi skladna regulativna podlaga za izboljšanje kakovosti zraka v EU in za usklajena merila za ocenjevanje kakovosti zraka po vsej EU;
6. PRIZNAVA, da je politika EU za čist zrak bistveno prispevala k izboljšanju kakovosti zraka v EU, saj je v primerjavi z letom 2008 manj ljudi izpostavljenih škodljivemu onesnaževanju zraka; vendar POUDARJA, da je onesnaženost zraka še vedno najpomembnejši okoljski vzrok zdravstvenih težav v EU, ki po ocenah vsako leto povzroči več kot 400 000 prezgodnjih smrti; OPOZARJA, da so ljudje v mestnih območjih še posebej izpostavljeni; PRIZNAVA, da ima onesnaženost zraka škodljive učinke na ekosisteme in prispeva k izgubi biotske raznovrstnosti;
7. POZDRAVLJA dejstvo, da sta direktivi o kakovosti zunanjega zraka vodili k vzpostavitvi reprezentativnega visokokakovostnega spremljanja kakovosti zraka, določili jasne standarde za kakovost zraka in olajšali izmenjavo zanesljivih, objektivnih in primerljivih informacij o kakovosti zraka v državah članicah, tudi s širšo javnostjo, kar je privedlo do večje ozaveščenosti javnosti ter podprlo izvajanje in uveljavljanje standardov kakovosti zraka; vendar PRIZNAVA, da so bili izraženi nekateri pomisleki glede dejstva, da nekatere določbe v posameznih primerih dopuščajo določeno stopnjo diskrecije v zvezi z oblikovanjem mreže za spremljanje;

⁴ Dok. 15782/18.

⁵ Dok. 14712/19.

8. POUDARJA, da so uveljavljeni standardi kakovosti zraka, zlasti mejne vrednosti, v zadnjem desetletju privedli do bistvenega izboljšanja kakovosti zraka; zato MENI, da je bistvenega pomena, da se za varovanje zdravja državljanov še naprej uporabljajo mejne vrednosti; PRIZNAVA, da direktivi o kakovosti zunanjega zraka kljub temu nista bili v celoti učinkoviti in da obstajajo možnosti za izboljšanje obstoječega okvira, da bi zagotovili dobro kakovost zraka v vsej EU ter tako preprečili škodljive učinke na zdravje ljudi in okolje kot celoto;
9. OPOZARJA na ugotovitev, da je bila zahteva iz direktiv o kakovosti zunanjega zraka za sprejetje sanacijskih ukrepov v primeru ugotovljenih prekoračitev odločilna za povečanje kakovosti zraka, vendar PRIZNAVA, da ukrepi na lokalni in nacionalni ravni ter na ravni EU niso vedno zadostovali za izpolnitev standardov kakovosti zraka in čim krajše prekoračitve ter da še vedno obstajajo izzivi pri izvajanju na številnih področjih, vključno s potrebo po zagotavljanju skladnosti ukrepov med različnimi ravmi upravljanja in med različnimi sektorji;
10. POZDRAVLJA namen Komisije iz sporočila o evropskem zelenem dogovoru, da se je treba še naprej boriti proti onesnaževanju s preventivnimi in sanacijskimi ukrepi ter z načrtovanimi ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti zraka iz dogovora; POUDARJA, da je pomembno izkoristiti izkušnje, pridobljene z ocenjevanjem obstoječe zakonodaje o kakovosti zraka, vključno z rezultati preverjanja ustreznosti, da bi preučili, ali bi bilo treba sedanji pravni okvir revidirati, da bi se omogočilo učinkovitejše in uspešnejše izvajanje in uveljavljanje določb o kakovosti zraka ob upoštevanju najnovejših znanstvenih dokazov o vplivih na zdravje ljudi in okolje; POUDARJA, da bi se morala za vsak zakonodajni predlog po potrebi opraviti celovita ocena učinka;

11. POZDRAVLJA namero Komisije, da bo predlagala revizijo standardov kakovosti zraka, in Z ZANIMANJEM PRIČAKUJE razprave o teh predlogih, tudi o morebitni tesnejši uskladitvi standardov kakovosti zraka EU s smernicami SZO za kakovosti zraka, ki se trenutno pregledujejo in posodablajo; POUDARJA, da je glavni cilj krepitve standardov kakovosti zraka zmanjšati negativni vpliv onesnaževanja zraka na zdravje in okolje; POUDARJA, da si je treba prizadevati za doseganje priporočenih ravni SZO za kakovost zraka ter tako prispevati k ustreznim ciljem trajnostnega razvoja Združenih narodov; vendar Z ZASKRBLJENOSTJO UGOTAVLJA, da kljub prizadevanjem za zmanjšanje onesnaženosti zraka na ravni EU in držav članic v številnih državah članicah standardi kakovosti zraka za nekatera onesnaževala še vedno niso izpolnjeni in da je treba čim prej ustrezno ukrepati na vseh ravneh;
12. SPODBUJA Komisijo, naj dopolni revizijo standardov kakovosti zraka, zlasti mejnih vrednosti, ki so bile učinkovite in ostajajo bistvene za zagotovitev minimalne ravni zaščite, z nadaljnjimi premisleki o tem, kako bi lahko pristop, ki temelji na povprečnih kazalnikih izpostavljenosti, prispeval k zmanjšanju splošne izpostavljenosti prebivalstva na vseh področjih –pri čemer se upošteva vpliv na najbolj ranljive skupine – znotraj določenih območij in aglomeracij v skladu z Direktivo 2008/50/ES⁶ ter k izboljšanju zdravja ljudi; poleg tega POZIVA Komisijo, naj razmisli o pregledu sedanjih standardov kakovosti zraka za ozon, pri čemer naj upošteva oceno različnih faktorjev, ki vplivajo na koncentracije ozona, kot so geografske in podnebne okoliščine;
13. UGOTAVLJA, da so glavni viri onesnaževanja zraka v EU cestni in necestni promet; trgovinski sektor, sektor institucij in gospodinjstev, vključno z ogrevanjem stanovanj; proizvodnja in distribucija energije; poraba energije v industriji; industrijski procesi in uporaba proizvodov; kmetijstvo in odpadki;

⁶ Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (UL L 152, 11.6.2008, str. 1).

14. POUDARJA, da učinkovita politika za čist zrak zahteva celovit pristop, s katerim bi zagotovili skladnost –in njeno redno ocenjevanje– z drugimi okoljskimi politikami in vsemi drugimi zadevnimi področji politik, vključno z zakonodajo EU na področju virov emisij, na primer podnebno, industrijsko, energetska, prometno in kmetijsko politiko; na ta način bi bolje izkoristili sinergije med vsemi področji politike, pri tem pa bi izkoristili tudi priložnosti, ki jih daje krožno gospodarstvo, in se izognili sklepanju kompromisov; OPOZARJA, da je treba zagotoviti dodatne koristi podnebnih ukrepov in kakovosti zraka, kot je Komisija ustrezno ocenila v sporočilu „Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtrarno gospodarstvo“⁷, ter ki bi pripomogle k izboljšanju kakovosti zraka, zdravja ljudi in ekosistemov;
15. POUDARJA, da bi se cilji glede kakovosti zraka morali v celoti odražati v zakonodaji EU na področju virov emisij in v zasnovi novih sektorskih pobud v okviru evropskega zelenega dogovora, vključno v zvezi s pametno mobilnostjo, pametnim povezovanjem sektorjev, energijo iz obnovljivih virov, prenovo stavb, ogrevanjem stanovanj, kmetijstvom in industrijo, pa tudi s proizvodnjo energije; v zvezi s tem POUDARJA, da so EU in države članice skupaj odgovorne za ohranjanje in izboljšanje kakovosti zraka; POZIVA Komisijo, naj zagotovi, da bo vsak predlog za zakonodajo EU, ki ureja vire emisij, v zadostni meri prispeval k doseganju standardov kakovosti zraka;
16. MENI, da je treba redno preverjati učinek celotnega svežnja politike EU za čist zrak; v zvezi s tem UGOTAVLJA, da se z obeti za čist zrak, ki se ocenjujejo na vsaki dve leti, redno posodablja stanje kakovosti zraka v EU, in da bo leta 2020 sprejeto prvo poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o napredku pri izvajanju direktive o nacionalnih zgornjih mejah emisij; poleg tega UGOTAVLJA, da trenutno poteka ocenjevanje direktive o industrijskih emisijah, v okviru katerega bodo dodatno ocenjene povezave med zakonodajo o kakovosti zraka in zakonodajo o omejitvah emisij iz največjih industrijskih obratov in kurilnih naprav v Evropi, Komisijo pa POZIVA, naj zagotovi, da bodo upoštevani vsi ustrezni industrijski viri onesnaževanja zraka;

⁷ Dok. 15011/18.

17. POUDARJA, da je bilo pri preverjanju ustreznosti zakonodaje ugotovljeno, da energetska in podnebna politika EU na splošno podpira izboljšanje kakovosti zraka; POUDARJA, da je bistveno, da nove zahteve glede energetske učinkovitosti in emisij iz direktive o okoljsko primerni zasnovi, vključno za grelnike in kotle, ter nova trajnostna merila EU iz direktive o energiji iz obnovljivih virov⁸, reforma skupne kmetijske politike (SKP), nacionalni programi nadzora nad onesnaževanjem zraka ter nacionalni energetski in podnebni načrti prispevajo k trajni skladnosti in sinergijam ob preprečevanju sklepanja kompromisov, kot na primer pri uporabi biomase za ogrevanje stanovanj in hkrati za srednje velike kurilne naprave;
18. POZDRAVLJA namero Komisije, da sprejme nadaljnje ukrepe v zvezi z razogljičenjem prometnega sektorja za mobilnost brez emisij, kar bi moralo privedi tudi do dodatnih koristi za kakovost zraka; SE STRINJA, da je pomembno obravnavati onesnaževanje zraka, ki ga povzročajo emisije iz prometa, zlasti v mestih, vključno s posledicami uvoza rabljenih vozil; POZDRAVLJA namero Komisije, da predlaga strožje standarde glede emisij onesnaževal zraka za vozila z motorjem z notranjim zgorevanjem, ob upoštevanju tudi tistih onesnaževal, ki še niso regulirana; SPODBUJA k boljšemu preverjanju skladnosti vozil z motorjem z notranjim izgorevanjem med obratovanjem s standardi glede emisij onesnaževal zraka, pri čemer se posebna pozornost nameni preskusom v dejanskih voznih razmerah;
19. POZDRAVLJA namero Komisije, da predlaga nadaljnje ukrepe za zmanjšanje emisij iz pomorskega prometa, ob upoštevanju globalne narave mednarodnega pomorskega prometa, in iz celinskega ladijskega prometa ter ukrepe za izboljšanje kakovosti zraka v pristaniščih in v bližini letališč; v zvezi s tem PODPIRA prizadevanja pogodbenic Barcelonske konvencije na srečanju COP21 v zvezi s Sredozemskim morjem;

⁸ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

20. JE SEZNANJEN s tem, da je bilo pri preverjanju ustreznosti zakonodaje ugotovljeno, da so se emisije amoniaka, ki so predstopnja drobnih delcev, v zadnjem desetletju zmanjšale znatno manj kot druge emisije, med drugim zaradi pomanjkanja posebne zakonodaje o virih; PRIZNAVA, da je kmetijski sektor glavni vir skupnih emisij amoniaka v EU; POUDARJA, da so tehnično in ekonomsko izvedljivi ukrepi za ublažitev takih emisij že na voljo ter SPODBUJA širšo uporabo teh ukrepov; UGOTAVLJA, da so bile v okviru SKP izvedene različne reforme za povečanje njene okoljske trajnosti, vendar pa so nadaljnje izboljšave odvisne od izida pogajanj o njeni prihodnosti po letu 2020;
21. POZDRAVLJA prizadevanja za že potekajoče skupno ukrepanje EU in držav članic, na primer dialoge o čistem zraku in forum za čist zrak; PODPIRA okrepljeno sodelovanje med EU, državami članicami ter regionalnimi in lokalnimi organi; PODPIRA tudi regionalno sodelovanje in konkretne ukrepe za boj proti čezmejnemu onesnaževanju, vključno v okviru Konvencije UNECE o zraku;
22. UGOTAVLJA, da je po nedavnih ocenah⁹ onesnaženost zraka v državah Zahodnega Balkana, zlasti na mestnih in industrijskih območjih, še vedno resen vzrok za zdravstvene težave in negativno vpliva na okolje; POZDRAVLJA namero Komisije, da sprejme zeleno agendo za Zahodni Balkan, da bi tako podprla države v tej regiji pri sprejemanju učinkovitih ukrepov za zeleni prehod, vključno z izboljšanjem kakovosti zraka prek usklajevanja s standardi EU za kakovost zraka;

⁹ Brošura Evropske agencije za okolje, št. 1/2020: „Western Balkan Countries - 20 years of cooperation with the EEA - Key developments, achievements and the way ahead“ (EEA, København, 2019)

23. SE STRINJA, da bi lahko dodatne smernice in po potrebi jasnejše zahteve v samih direktivah o kakovosti zunanjega zraka – po potrebi ob upoštevanju posebnih lokalnih okoliščin – prispevale k učinkovitejšemu in smotrnejšemu nadzorovanju, oblikovanju in določbam načrtov in ukrepov ter k njihovemu izvajanju, obenem pa bi še dodatno uskladile pristope, ki se uporabljajo zanje; PODPIRA ukrepe, ki jih v zvezi s tem načrtuje Komisija v okviru evropskega zelenega dogovora, vključno z izkoriščanjem priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija;
24. POUDARJA, da so nujno potrebne naložbe v podporo zmanjševanju onesnaževanja zraka, saj koristi politik za kakovost zraka močno presegajo stroške njihovega izvajanja; POUDARJA pomen prednostnega dodeljevanja, boljše dostopnosti in uporabe razpoložljivih sredstev za izboljšanje kakovosti zraka; v zvezi s tem PREDLAGA, da bi bile na voljo posebne pobude – brez poseganja v izid tekočih pogajanj o večletnem finančnem okviru – za najbolj stroškovno učinkovite ukrepe za izboljšanje zdravja na območjih s posebnimi geografskimi ali podnebnimi značilnostmi, ki otežujejo skladnost z mejnimi vrednostmi za kakovost zraka; PREDLAGA, da bi skupne koristi za podnebne cilje in kakovost zraka po potrebi uporabili kot vzvod za zasebne naložbe;
25. v skladu s sklepi z dne 5. decembra 2019¹⁰ MENI, da je lahko obdavčitev energije kot fiskalni instrument pomemben del gospodarskih spodbud, ki usmerjajo uspešen energetske prehod na nizke emisije toplogrednih plinov in naložbe v varčevanje z energijo ter hkrati prispevajo k trajnostni rasti;
26. JE SEZNANJEN s trenutnim ocenjevanjem ustreznih smernic o državni pomoči, vključno s smernicami o državni pomoči za okolje in energijo, da bi se v njih upoštevali politični cilji evropskega zelenega dogovora ter da bi se podprl stroškovno učinkovit prehod na podnebno nevtralnost do leta 2050 in olajšalo postopno opuščanje fosilnih goriv, zlasti tistih, ki najbolj onesnažujejo okolje, obenem pa da bi zagotovili enake konkurenčne pogoje na notranjem trgu. POUDARJA, da je treba pri ocenjevanju smernic o državni pomoči v celoti upoštevati cilje glede kakovosti zraka;

¹⁰ Dok. 14608/19.

27. POUDARJA, da je pomembno zagotoviti pravičen in pošten prehod, ter POUDARJA, da je treba vsem evropskim državljanom, zlasti gospodinjstvom z nizkimi dohodki, zagotoviti čisto in cenovno dostopno energijo v zadostnih količinah;
28. POUDARJA, da je bistveno izboljšati ozaveščenost in obveščanje javnosti o kakovosti zraka ter o njenih vplivih na zdravje in ekosisteme, ter PODPIRA Komisijo pri njenih tozadevnih prizadevanjih.
-